

Un bèl lìber

L ân pasè ai é vgnó fòra in Amèrica un bèl lìber scrètt da una mî amìga ch' ai ò cgnusó quand a sân stè là. La scritrìz e al tèttoł i én quissti: Nancy Mattina, *Uncommon Anthropologist*, University of Oklahoma Press, 2019. Al lìber l é in inglais, l é difézzil da catèr mo al dîs di quî interesànt par tòtt e mé a in vói dscàrrer qué int al giornèl dal Pânt dla Biånnda.

La 'Studiàusa di Òmen Straurdinèria', cum al dîs al tèttoł in inglais, l'é Gladys Reichard ch'la mûrs dal 1955 e, prèmma stra àl dòn al prinzèppi dal '900, par pió ed trânt'ân l'à studiè al môd ed vîver, la lãngua e la religiãn ed trî pòpol di indiã dal'Amèrica dal Nòrrd: i Wiyot dla Califòrgna, i Coeur d'Alène dl Idaho e i Navajo dl'Arizòna (di Navajo la inparé a dscàrrer pulid anc la sò lãngua e s'a vlí pruvèr stè pûr sicûr ch'l'é una bèla penitãza). Dù o trî prinzèppi inpurtànt ch'i én vgnó fòra dai sù stûdi i én quissti.

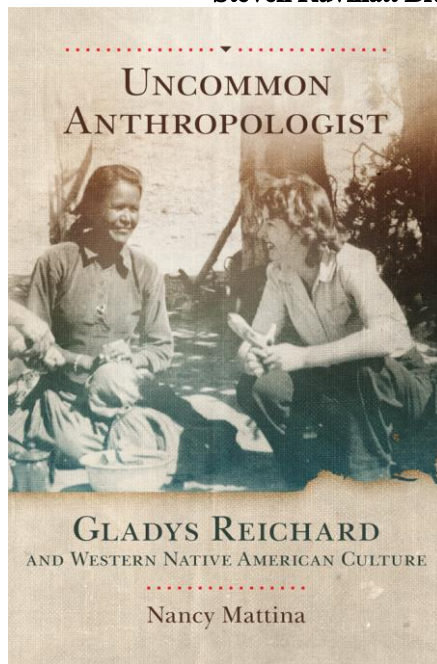
Tòtt i an la sò dignitè, anc i indiã ch'i èren stè sterminè e vént pûc ân prèmma e ch'ai èra stè purtè vî incòsa (la tèra, al môd ed vîver, la lãngua e la religiãn); al n é bsa vaira che tott quî ch'i vîven fòra dl'Euròpa i séppen inferiûr a nó cme ch'i fòssen di òmen salvãdg: àl difarãnz int al môd ed vîver i dipànden dal difarãnz int la stòria e in qualla che i studiûs i ciãmen la cultûra di pòpol, ch'al vól dîr tòtt l insãmm dla sò economî, dla religiãn, dla lãngua e dal môd ed pinsères in relaziãn a sé e a chi èter.

Dal 1934 Gladys Reichard l'avré int la risèrva di Navajo una scòla ch'la fó ciamè *Hooghan School*. *Hooghan* al vól dir 'cà' int la lãngua di Navajo e *Hooghan School* as prê dîr in bulgnais 'la scòla in cà' parché tòtt insãmm in ónna däl sãu cà, secãnn al prugèt ed Gladys Reichard, i Navajo, quî ch'i insgnèven e quî ch'i inparèven, i zarchèven la manîra ed scrîver la sò lãngua tradizionèl e d inparèr int l istàs tänp l inglais. L'idè la n èra brîsa 'un quèl invèzi ed cl èter' mo 'i dù quî insãmm' parché, par n èser brîsa tajè fòra dal mând di invasûr, i indiã i avèven da inparèr la lãngua

ed quî, l inglais, sãnze dscurdères dla sò stòria e dla sò cultûra.

E da quasst avän da inparèr anca nó. Di invasûr qué da nuèter adès an in é brîsa, mo par quasst avagga da lasèr pêrder i nûster dialètt? Gladys Reichard la s à insgnè che tòtt i òmen e tòtti àl sãu lãngv i an la sò dignitè, ch a n avän brîsa da lasèrli murîr e che un'integraziãn vaira la i é sãul col rispèt vèrs tòtt, quî ch'i arîven e quî ch'i én bèle qué

Stèven Ruvinátt Brãz

La Damièna

Am é vgnó naturèl ed métrum int i pâgn d un'infarmîra ed Lócca (*Lucca*), Damièna Barsòt (*Damiana Barsotti*), ch'la tãurna a cà dâpp a tragg' àur ed sbdèl, pasè a ajutèr e fèr dal bãn a tant amalè e anc a asrèr i ûc' ed quelcòdn.

Cs'ai é suzès a sta dòn bandatta?

La tãurna a cà e sò mèder la i fà da vãdder una léttra ôrba (*lettera anonima*) ch'l'èra int la casatta dla pòsta. In sta léttra, quèlc avсэн ed cà al la ringrãzia acsé: «Grãzie pr al Còvid che t as pôrt qué tòtt i dé». Es al la tràta, pròpi lí, da insensèbbil digànd «Arcòrdet che qué int al cundumènni ai é di víc' e di ragazû».

La Damièna, in secuãza, l'à avó àl reaziãn ch'i an la zãnt cum vã: prèmma la s é avilé, pò la s é incazè e ala fén l'à dnunziè l'ignoto ch'l à scrètt sta bèla mascalzunè. Quand i giornî e àl televisiãn i an infurmè la zãnt ed ste

fât, ai é arivè la solidarietè ed tòtt, mo ed tòtt i vsén gnanc ón ch'l éva avó la dezãza ed dîri quèl: tòtt zétt. Un silãzi totèl, tant da fèr susptèr che la léttra, scrètta da un ónnic inbezèll, la fòss apruvè da tòtt chi èter.

I é da maravières? I n avèven détt che con la dsgrãzia ed sti mîs a srènn dvintè tòtt miûr che prèmma? Al srã vaira, mo am pèr che a cunsidrèr la buntè cme un càulp ed tãss i séppen in dimónndi: èser bón e altruéssta vã bãn, bãsta ch'a saggna luntàn, bî e dscòst, a distanza ed sicurazza. Un'infarmîra ch'ai srèv da fèri un munumãnt, la cumòv tòtt s'l'é int al telegiornèl, mo sãul s'l'à al vãdder ed stèr ed cà luntàn da cà mî. As vadd che un vsén ed cà an vadd brîsa al bãn ch'vén fât a chi èter, mo al vadd benèssum al mèl che, fòrsi, al prév arzãvver da chi é atais a ló.

A m é d avis ch'l éva rasãn Chicãn (*Francesco Guccini*): "Finé al vîrus a srãn dvintè tòtt miûr? Brîsa vaira; dai disãster, i pòpol i n an mâi inparè gnînt e int i sècol, dâpp a una guèra o a un flagèl, i an sãnper turnè a fèr i stèss sbãli". Chèra Damièna, am piãsrèv che t vgnèss a stèr ed cà a Bulãggna, atais a mé.

La Taraghèggna

A propòsit dla "Damièna"

"La Damièna", al scrètt firmè dala nòstra Taraghèggna (*Gigén Lìvra*), l é arivè quand oramài al Pânt dla Biånnda n. 173 l èra quèsi complèt. Mo sicóm che l argumãnt tratè l é ed grandèssima atualitè (in st mãnter ch'a scrîv a sãn ai 23 d avréll), ècco ch'ai ò pinsè d azuntèrel, anc se vuèter a l lizrf, bãn ch'la vãga, int al mais ed zògg.

Zèrt che, ancãura una vòlta, ai vén bãn al pruvèrbi ch'al dîs che "la mèder di cretén l'é sãnper praggna, e quand la sbròza la in fã...un cundumènni!"

La sgnèra Damièna la pòl andèr a tèsta èlta, difarãnt dai sù vsén ed cà che invèzi, quand tòtta sta fazannda dal *coronavirus* la srã sãul un brótt arcòrd, lãur, i *signori condomini* i pran fèr sãul un quèl: varuggnères!

F. C.

Scrètt ai 7 ed mãz dal 2020

Un cavâl con una said ch'la fâ i cinén

Int un dâpp-mezdé d agâsst, con un sâul ch'al t spachèva la tèsta, stèr firum in Piâza dal Žigànt dala pèrt dla "CIT" a stèr d'asptèr i cliént, l'èra un quèl stranpalè, ai lémmitt dl autolesionisum (ai vlèva un màt sâul a pinsèr ed mòvres con un chèld ch'al t tól al fiè, SICHÉ DâNCA ed cliént an s in vdèva gnanc l'âmmbra). Mo Magnastrâz al fiacàresssta (ciamè acsé pr al sò vézzi d sbiasughèr i arsói dal tuscàn fumè al dé prémma), respetâus dal sò dvair ed sarvézzi póbblc, azachè int al fiâcher vaird e naigher con una stréssla orizontèl bianca e ràssa (culûr ublighè dala Cmóina PR I fiâcher póbblc), l'èra drî a fèr al chíllo ala gamèla d macarón che a mezdé sò mujèr la i avèva purtè insàmm a un quartén d vén.

Dnanz da ló, in mèz al stang, ai èra Néllò, al cavâl ch'al tirèva al fiâcher, una bìstia d sî ân, fidè, trancuèlla e dispunèbbil, sânzà mài un arstén o un èter sghiribézz. In cunpâns Magnastrâz ai tgnèva drî cunpâgna a un fiól: tótt i dé una bèla raziàn d bièva mistiè ala pâja, âcua frassca a volontè e tótti âl pulizî ch'ai vól (al maschèlc ed Sant Antòni d Sèvna, ch'l avèva butaiga in San Vidèl, ai lustrèva i zòcuel con al grâs e ai cambièva i fèr ògni trî mîs).

Néllò, con al sò capócc' bianc con dânter âli uracc'e l unbarlén a fiûr ed banda dala tèsta ch'l'èra insfilzè int al sâc dla bièva, l avèva una said da bìsti. Al s vulté indrî, al véssst Magnastrâz ch'al durmèva beèt e sóbbitt ai vgné in mànt un'idè stranpalè: "Bân, mo se mé...".

Détt e fât, al taché a cavèrs i finimént: lâz, curdgénini, sâtt-panza, zénng', brai, i pera-ûc' e al môrs (udiâus úsvai d tortûra par la sò pòvra bâcca), i caschénn ón drî a cl èter in vatta ai lastrón bujént. Fenalmânt, nûd néd, al pugé âl stang par tèra e con chèlma al s gusté cal mumânt ed libartè. Al n avèva pió inciónni custriziàn: la vétta drétta, al còl lébber, i ûc' che fenalmânt i psèven vâdder la bèla piâza, la cîsa, la funtèna dal Žigànt con tóttà cl'âcua frassca ch'la spisajèva dal tatt dâl sirâñ. Tótt quall ch'al vdèva l'èra un invíd a bâvver!

Néllò al sgirundlé pr un pô zâ par vî Rizól: quèsi inción par la strè e sóbbitt a man drétta al vdé un barr: al Re

Enzo. Se un cavâl ch'l à una said dla madòna al vadd un barr, csa fèl? Al vâ dânter! Détt e fât, Néllò al spinzé la bóssla a vîder: inción cliént, un caldâz da fèr schîv, e là in fânnd Ióffa, al baréssta ch'al s'durmicèva d cô da un tavlén, insmé dal gran caldâz.

- Ióffa, Ióffa, dsdâssdet ch'ai ò una said ch'a la vadd!

Con dimónndi flèma e sânzà inciónna maravajja d vâdder un cavâl vgnîr dânter int al sò cafâ e séntrel anc dscârrer, al baréssta al s livé in pî e al bisbié:

- Ch'al m dégga, csa i pòsia sarvîr?

- Un'aranciata amèra giazè con la canóccia"- al fé Néllò.

Ióffa al fé dû pâs, al s pighé, l aguanté la manéggia dal frîgo sâtta al bancân e al tiré fòra una butigliatta zalténna, e:

- Aranciata in arîv! - al gé tótt suridânt.

Néllò, in st mànter al s èra méss a sèder in vatta a ón d chi sidèlli dscòmed da barr sânzà schinèl, pugiànd i zòcuel frè in vatta al bancân d azâr, pruvucànd un mócc' ed falésster. Sânzà fèr chès a chi fenòmen elétric, la sò mànt l'èra conzentrè sâura la bébbita frassca in arîv e dala bâcca ai vgnèva fòra qualla ch'la s ciâma "âcua cèra" ch'la sbagnulèva par tèra.

Fenalmânt l'aranciata l'arivè: bèla da vâdder, int un bichîr èlt e strécc (furbézzia da baréssta par fèrla parair pió granda). Al bichîr l'èra tótt avlè ed guzlénni ch'i arcurdèven la guâza d premavaira e al cavâl l'èra bèle drî a pregustèr al frassc in gâula, quand al svarselé dsprè:

- Bân, e la canóccia?

- Vâ bân, vâ bân, prónti, víttla qué! - ai arspundé al baréssta.

Néllò al ciucé con dl'aviditè cla bébbita giazè e, ala fén, al fé tóttà una sèrie d armûr meleduchè, pr an lasèr gnanc una gâzza d cal bân d Idio in fânnd al bichîr. Pò, al mité zâ la canóccia, al fé dû o trî ciúc ed sudisfaziàn con la lãngua e al s graté la crinîra con un zòcuel.

Al inpruvîs, dal fânnd, Ióffa al gé:

- Trî franc!

- Trî franc! - al cavâl al capé d èser finé int una strè ôrba e al pruvé ed sgvagnèrsla:

- Trî franc? Pèga Magnastrâz, al mí padrân!

- Stà mò da sénter Néllò, té t î un

gran bân cavâl, mo mé cum fâghia a dîr a Magnastrâz ch't î vgnó al barr a bâvver un'aranciata? T al sé anca té ch'l é un òmen al'antîga e an i cardré mâi! - al vanzé un pô int i pinsîr, pò l andé d lóng - ...però una soluziàn la i prèv èser...

- Una soluziàn la i prèv èser? - al dmandé al cavâl mandànd zâ un bigànnz ed spudâc'.

- Sé, Magnastrâz al tén un cânt avèrt al barr e al pèga ala fén dal mais. A pruvàro ed pugèri in mèz la tô urdinaziàn. Sperân d fèrla franca...

A sénter cäl paròl, Néllò al s mess chièt e l arèv dè d vluntîra un basén a Ióffa mo, par decôr, al s tartgné a mèla panna. Ala fén di cònt, i èren pò sâul trî franc, e anc un cavâl l à la sò dignitè! Con dâl paròl adâti al ringrazié Ióffa pr incòsa es l andé fòra dal barr turnànd ala pustaziàn dal fiâcher.

Magnastrâz l'èra anc int l'istassa pusiziàn ch'al durmèva cme na masaggna sâtta al sâul, azachè int al divanàtt risarvè ai cliént, al tasâmeter fairum con la sò bèla bandirèina "libero" livè só. Néllò al le guardé con l'òc' dal cavâl ch'l ingrâsa al padrân pò, con chèlma, al turné a fîres con tótt l anbaradàn di finimént e al s insfilzè stra âl stang pinsànd al gósst dl'aranciata amèra. Magnastrâz l'avré un'òc': ai parèva che al fiâcher al s fòss mòs, al dé un'ucè in gîr - ed cliént gnanc a dscârr-ren - e al vdé dnanz da ló al culân ed Néllò, fairum sâtta al sâul.

- Brèv - al pinsé - bân e ubidiânt! Pòver Néllò, sâtta al sâul ch'al brûsa, al stà d'asptèr paziànt cme mé, ch'as fâga vîv un cliànt. Chisà cus'al s pãnsa anca ló, sperân ch'al séppa cuntânt... - e al s indurminté un'ètra vòlta.

Renzo Bovoli

Libera traduzione in dialetto bolognese della paradossale novella "Il cavallo assetato", tratta dal libro "Fantanovelle" dell'amico Giorgio Manservisi.

I baracón

Cum am piarsêv se invêzi ed saltèr adòs e adruvèr la prèmma paròla inglaisa ch'a inzucàn, a adruvèssen l itagliàn o magariò al bulgnais! Mo nâ, bisâggna fèr da vâdder, mégga sâul a chi èter mo anc a nuèter stéss, ch'a sän instrué, ala môda, ch'a savän incôsa. Ai ò l'inpresiàn ch'a n savâmen un... (pardón). Pr esänpi, tulän mò *Lûna Parrc*. Quand mé ai èra cínno, i mî i um gêven "Andän in Muntagnôla a vâdder i baracón". Int i pajîs l'èra "La fira" e stièvo.

Ai èra äi giòster, barsâi da sparèri, maravai da guardèr, león spnacè e fòrsi con la dintîra, dòn ed dû quintèl o con la cô ed pass invêzi däl ganb, lutadûr e sturnî ch'i stianchèven una cadänna col pèt, e un gran plócc e rói ed tòtt i "baracunéssta" ch'i ciamèven la zänt a vâdder i sù spetàcuel "mâi vésst in tòtt al mãnd". Es ai èra la giòstra ed Sandrén, la pió dscalatrè, dóvv chi arivèva d âura d insfilzèr un'anèla, al vinzèva un gîr a grètis e, prèmma ed chi ténp, al gîr a grètis as psèva fèr spinzànd la giòstra pr un pô ed tänp.

Par la nôstra Muntagnôla ai pasè anc al famâus trasfurméssta Frègoli int al 1908. Un sò amîg dumadâur ed león, pr arciamèr la zänt, al i avèva dmandè al piešair d andèr sîgnî dänter ala ghèbia di león. Al *Rèst dal Carlén* al scrivé che Frègoli l avèva scarzè con i dû león *Mustafâ* e *César* còmm s'i fòssen stè di gran amîg. Acsé, par socuànt dé, al dumadâur e i león i psènn magnèr con un pôc pió ed sustanza dal sòlit.

Int la ghèbia ed chi dû pôver león ai andè dänter anc un zèrt Ròpa (*Roppa*). L èra un spomèti dimónndi cgnusó a Bulâggna pr la sò eleganza e parché l avèva una ganba ed lagggn pèrsa – al gèva ló – int una caschè da cavâl. Al curagiâus Ròpa l andè int la ghèbia, al fé un bèl dscursén e al vòls anc fèr da vâdder al pòbblic ch'l avèva una ganba ed lagggn. Äl dâu "*belve feroci*" i al guardènn un pô ed šbalèrz, pò fòrsi i pinsènn che cal pôc ed chèren l'èra cudraggna e al lagggn dla ganba tròp dûr; i šbadacènn es i s prilènn ed galân. Da cal dé, int i racónt dal curagiâus Ròpa la ganba la n èra pió stè pèrsa cascànd da cavâl, mo int una lòta furänta con una tîgra.

E i canpión ed lòta? Mî pèder al s ar

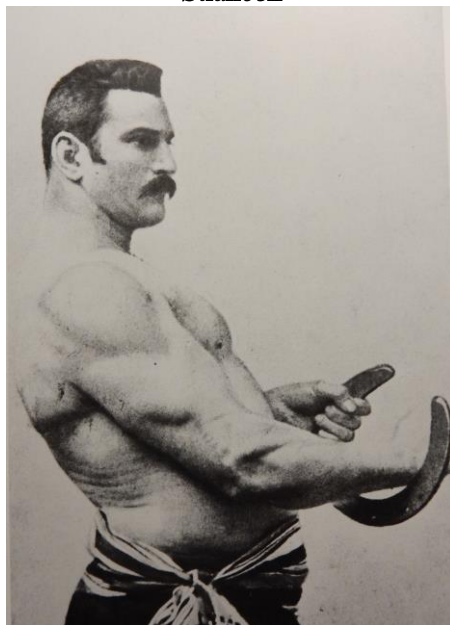
curdèva es al dscurèva spass di pió numinè: Ràiceviç' e Isidòr.

I "inpresèri" i ciamèven quèlcdón dal pòbblic a sfidèr sti canpión: s'i avèssen vént ai èra in prèmi di bajûc. As capèss che i canpión i vinzèven sänper e anc in fûria, par môd ch' ai andèss sätta un èter curagiâus e al pòbblic al paghèss al sò bajuchén.

Par finîr, quèsi ch'la fòss un'arcgnusänza vèrs sta pôvra zänt dal pòpol ch'la šbarchèva al lunèri con una gran fadîga, a vói arcurdèr socuànt ed chi nómm purtè a môd d esänpi dai bulgnîs: *Mefîsstò*, l òmen ch'al spudèva dal fûg. *Pèvel al franzais* (ed Gaibòla) che, dâpp avair bvó trî bichîr d âcua, al mandèva zâ zénc ranûc' vîv e dâpp a socuànt minûd al i turnèva a spudèr fòra, sänper vîv. *Ancózzèn*, che gunfiànd al pèt al stianchèva una cadänna. *Scarpâz*, che at fèva dâu carâzz e t at catèv sänza catuén e sänza arlói. *Rigózz*, che con i dént al cavèva vî di ciüd piantè int un'âsa ed lagggn. Sänza dîr dal rà dla piazzòla Râgn (*Giuseppe Ragni*), ch'l avèva zänt franc e una sarâca atâc al capèl, l èra bân ed vànnder d incôsa es l ajutèva anc i colèga ch'i vindèven pôc. Mo ed Râgn a i é bèle stè détt dimónndi, anc con di líber, e l é méi ch'a m afairma què. *Lûna Parrc?* Parché pò, saggna americàn o inglîs? Avän äi Giòster, i Baracón, la Fira...

La Taraghéggna

Un èter tîp da Piazzòla Stiancòn

Sänper a propòsit di parsunâg' ch'i popolèven la Piazzòla ed tant ân fâ, un sît d unâur al tâcca a Stiancòn, un pèz

d un sturnèl ch'al stianchèva in dû una cadänna con la fôrza di móssquel dal pèt. E prèmma d esibîres al gèva:

- *Vedete? Io adesso stianco questa catena che qui, con la forza toracica del petto. Voi penserete che per fare questo ai èva un quèl qué dänter! E mé invêzi a n ò gnînt parché ai ò anc da fèr claziàn, ch'ai ò una sghèssa ch'a la vadd!*

Naturalmânt al trócc al i èra: un anèl dla cadänna l èra ed fèr tånnder e al zûg l èra fât, mo ai vlèva sänper dla fôrza. Un'ètra spezialitè l'èra qualla ed drizèr un fèr da cavâl o d strazèr a metè un màz ed chèrt da taruchén col man:

- *Adesso vado a stiancare questo mazzo di carte da tarocchi che qui: se c'è qualcheduno che sippa capace di farlo anca ló, che venghi avanti. An i é inción? Alâura a l fâg mé!*

Riccardo Giovannini detto Stiancòn, che d amstîr al fèva al šgantén, al s adatèva anc a dâli ètri esibiziàn: la lòta cäntr a un âurs amaestrè e qualla con un zèrt *Nicola Pevrouse*, un umarâz brutèssum, ch'al fèva pòra sâul a guardèrel...

An s sà brîsa che fén l èva fât al pôver Stiancòn, mo par tótta la sò vétta l andè d lóng a dîr:

- *Se un quelcdón am i pèga, mé a màgn dû chillo ed macarón sänza avrîr i ûc'!*

As dîs che Fellini al s séppa ispirè a Stiancòn par creèr al parsunâg' ed *Zampanò* int al fillm "La strada".

F. C.

Notizie tratte dal libro di Mario Bianconi (*) "Bologna minore negli aspetti di ieri" – Tamari Editore, 1969

La reclâm d una vòlta

L'Arte di Evocare gli Spiriti

ossia
Metodo accuratissimo per stabilire regolari e proficui rapporti col mondo invisibile

L'època l'è qualla dal famâus zarlatàn Vatry e dla etertànt famâusa dmdanda: "dî bân só fantèsma...!". In chi ân che lé ai èra ed môda al spiritîsum, al "messmerîsum", e cäl

dòn ch'äl praticheven la divinaziàn äli èren ciamè *sonnambule*. Se pò ai fòss stè un quelcòn ch'l avèss vló méttres in cuntât con i mûrt, ecco che la ditta *Romeo Mangoni* ed Milàn la vindèva “*L’Arte di evocare gli spiriti*”, un liber con tòtti äli istruziàn par fèr dâu ciâcher con la nòna apanna andè a fèr tèra da pgnât. Defâti la reclâm la dîs: “*Metodo accuratissimo per stabilire regolari e proficui rapporti col mondo invisibile*”.

Par furtóna che incù la zânt i an capé ch'äli èren tòtti ufèl... Mo èl pròpi acsé...? Fén dai prémm témp dla televisian comercièl, an i pâsa stmèna che chi ragâz ed “*Striscia la notizia*” o “*Le jènè*” i n dscrûven i altarén d un quèlc zarlatàn ch'al s aprufètta däl dîgrâzi dla zânt. Pr an dîr pò ed quí ch'i fan i prognostic di nómmer dal lèt par televisian...

Se tòtt sti maramàn i van d lóng a fèr i sù intarès, aprufitând di cardinzón, al vól dîr che... *nihil sub sole novi!*

F. C.

I usvéi d una vólta

Sänper dala “coleziàn” dal Pânt dla Biànnda, ecco qué un bèl trâpen con la sò manuvèla, che a fèr un bûs int al fèr con st usvâi che qué l'avèva da èser una bèla gâra. Epûr, quand al véns inventè, al fò cunsiderè una maravajja e con rasân, parché fén a cal pònt che lé furèr un quèl metâlic l èra quèsi inpusèbbil. Invèzi al trâpen

a manuvèla al dvinté un bèl ajût pr i frâb, i funtanîr, i lantarnèr, i mecânic: insâmma, tòtt chi artigian ch'i avèvn ed bisâggn ed furèr quèl.

F. C.

(*) Chi èrel? Mario Bianconi

L èra néd ai 25 ed mèrz dal 1886 int la cuntrè ed Sant Egîdi, fòra ed San Dunè. Fiòl d operèri, al n avé brîsa la pusibilitè ed fèr äi scòl èliti: al fé fén ala quèrta, riusând a finîr äli elementèr a darsèt ân. Mo la vójja d inparèr la fò acsé granda che pian pianén al s fé un'istruziàn ed prémm âurden.

Da ragazzlât l andé a butaiga da un frâb e l inparé al mstîr ch'l arév pò fât par tótta la vétta, prémma int l'ufizénna dal Gâs e pò in qualla däl Ferovî. Mo int l istâss tänp al cminziapié a fèr däl conferänz par tótta l'Itâglia, spezialmänt ed mùsica e leteratûra. Acsé ai capitèva che una dmanndga l èra a fèr una conferänza al'Università ed Milàn, e al lonedé al turnèva a smartlèr int l'ufizénna.

L èra anc un bân scritâur e al s a lasè trî liber prezîûs par cgnósser la vétta int la Bulaggna a cavâl stra '800 e '900: “*Trent'anni di officina*”, “*Così dicevano*” e “*Bologna minore negli aspetti di ieri*”.

La sò bèla vâus chèlda e scuisitamänt bulgnaisa l'é registrè int un déssc ed poesî e zirudèl realizè e stanpè dal 1967. Vèrs la fén dla sò vétta al fò aclamè amatéssum “nòn” dla Famajja Bulgnaisa e dâpp la sò mort, ai 12 ed zner dal 1968, ai fò istituè un prèmi a sò nómme destinè ai autûr in dialètt bulgnais.

F. C.

La siânza di nûster vîc'

Parfætamoris (*Aquilegia vulgaris*) – amor nascosto, aquilegia, pianta ornamentale.

Rôsa mâta (*Rosa canina*) – rôsa ed râza o rôsa ed zèda, rosa di macchia, grattaculo, rosa selvatica che produce una bacca detta *patarlânga* o *pinzicûl*, ballerino, Un tempo usata contro la rabbia canina, oggi in decozione come diuretica e purgativa.

Rôspa – nell'Emilia rospe, in Toscana zatte, varietà di poponi a buccia tenera e bernoccoluta; *rospa bianca* dai contadini il popone bianco.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biànnda

Nómmer 173 dal 2020

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fausto Carpan

Dségggn uriginèl:

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgón eletrònico:

Matéo d Niròz – Silvàn d Cavalérina

Abunamént par pòsta: almànc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto@pontedellabionda.org

Tòtt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè l autâur i én ed Fausto Carpani.

I pruvèrbi in fânnd a äi pâgin i én trât da:

Alberto Menarini

PROVERBI BOLOGNESI

Giunti – Martello, 1982

Al dizionèri ed riferimänt par cäl paròl ch'äli én difèzzili da capîr l é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnis i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.lafamejbulgneisa.it

www.bulgnais.com

I MATTI DELLA POLENTA

**Polenta e crescentine a domicilio?
Mo sicûri! Ci pensiamo noi dei
“MATTI DELLA POLENTA”
(via Sant’Isaia 84/A)
che nei giorni di
giovedì, venerdì e sabato effettuiamo
consegne a domicilio,
all’interno del Comune di Bologna.
(e a fèr la cunsaggna ai srà un *rider*
dimónndi spezièl...)
Se volete saperne di più, chiamate il
3382225408**

Bàn aptît!